

**Bryssel den 3 juli 2026
(OR. en)**

11134/26

**ECOFIN 924
UEM 328
SOC 453
EMPL 255
COMPET 868
ENV 844
EDUC 310
ENER 466
JAI 904
GENDER 141
JEUN 184
SAN 542
ECB
*EIB***

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	RÅDETS REKOMMENDATION om Portugals ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer och färdigställts av ekonomiska och finansiella kommittén och som grundas på kommissionens förslag COM(2026) 222 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

om Portugals ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97¹, särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

av följande skäl:

- (1) I förordning (EU) 2024/1263 anges målen för ramverket för ekonomisk styrning, som syftar till att främja sunda och hållbara offentliga finanser, hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar och förhindra alltför stora offentliga underskott. I förordningen föreskrivs att rådet och kommissionen ska genomföra multilateral övervakning inom ramen för den europeiska planeringsterminen i enlighet med de mål och krav som anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Den europeiska planeringsterminen omfattar i synnerhet utformning och övervakning av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna.
- (2) Den 25 november 2025 antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2026 för Portugal. Samma datum antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 rapporten om förvarningsmekanismen 2026, enligt vilken Portugal inte identifierades som en av de medlemsstater som skulle behöva en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, en rekommendation till rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital och ett förslag till 2026 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningen och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet² den 21 april 2026 och den gemensamma sysselsättningsrapporten och rekommendationen om humankapital den 9 mars 2026.
- (3) Den 29 januari 2025 offentliggjorde kommissionen konkurrenskraftskompassen, som är en strategisk ram som syftar till att stärka unionens globala konkurrenskraft under de kommande fem åren. I konkurrenskraftskompassen konstateras det att innovation, konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen samt säkerhet är förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt. Sedan konkurrenskraftskompassen offentliggjordes har den legat till grund för arbetet inom ramen för den europeiska planeringsterminen, vilket säkerställer att medlemsstaternas ekonomiska politik är förenlig med EU:s strategiska mål och skapar en enhetlig strategi för ekonomisk styrning som främjar hållbar tillväxt, innovation och resiliens i hela unionen.

² OJ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) Under 2026 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas parallellt med det sista steget i genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens³. Planerna för återhämtning och resiliens har, i kombination med sammanhållningspolitiska medel, varit avgörande för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna var nödvändiga för att på ett effektivt sätt hantera alla eller en betydande del av de utmaningar som identifierats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats under de senaste omgångarna och eftersom de program som finansieras genom den europeiska sammanhållningspolitiken behövde ta hänsyn till de landsspecifika rekommendationerna. Faciliteten för återhämtning och resiliens närmar sig sitt slut, men det är fortfarande viktigt att upprätthålla och bygga vidare på de reformer som stöds och genomförs inom ramen för den, särskilt de som bidrar till att hantera de utmaningar som fastställts i de landsspecifika rekommendationerna.
- (5) Den 3 juni 2026 offentliggjorde kommissionen 2026 års landsrapport för Portugal. Rapporten innehöll en bedömning av Portugals framsteg med de landsspecifika rekommendationerna för 2025 och en utvärdering av Portugals genomförande av planen för återhämtning och resiliens. På grundval av den analysen fastställdes i landsrapporten de mest akuta utmaningarna som Portugal står inför. I landsrapporten bedömdes också Portugals framsteg med att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och minskad fattigdom och social utestängning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Den 21 januari 2025 antog rådet, efter kommissionens bedömning och rekommendation, en rekommendation om godkännande av Portugals nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan⁴. Planen omfattar perioden 2025–2028 och visar en finanspolitisk anpassning över fyra år. Rådet rekommenderade följande maximala ökningstakter för nettoutgifter: 5,0 % för 2025, 5,1 % för 2026, 1,2 % för 2027 och 3,3 % för 2028, vilket motsvarar de maximala kumulativa ökningstakter som med 2023 som basår beräknas till 17,4 % för 2025, 23,4 % för 2026, 24,8 % för 2027 och 28,9 % för 2028.
- (7) Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess konsekvenser är en existentiell utmaning för EU. Kommissionen har uppmanat medlemsstaterna att på ett samordnat sätt begära en aktivering av stabilitets- och tillväxtpaktens nationella undantagsklausul i syfte att stödja EU:s insatser för att uppnå en snabb och betydande ökning av försvarsutgifterna⁵, och detta förslag välkomnades av Europeiska rådet den 6 mars 2025. På Portugals begäran antog rådet den 8 juli 2025, på rekommendation av kommissionen, en rekommendation som gör det möjligt för Portugal att avvika från de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter⁶. Medan den nationella undantagsklausulen är aktiverad (2025–2028) kan Portugal göra omprioriteringar i de offentliga utgifterna eller öka de offentliga inkomsterna så att varaktigt högre försvarsutgifter inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt.

⁴ Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Portugals nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/641, 21.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj>).

⁵ Meddelande från kommissionen *Skapa utrymme för ökade försvarsutgifter inom stabilitets- och tillväxtpakten*, Bryssel, 19 mars 2025, C(2025) 2000 final.

⁶ Rådets rekommendation av den 8 juli 2025 om tillåtelse för Portugal att avvika från de maximala ökningstakter för nettoutgifter som rådet fastställt i enlighet med förordning (EU) 2024/1263 (Aktivering av den nationella undantagsklausulen), EUT C, C/2025/3972, 20.8.2025, ELI: <http://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/3972/oj>).

- (8) Den 30 april 2026 lämnade Portugal in sin årliga lägesrapport för 2026⁷ om efterlevnaden av de rekommenderade maximala ökningstakerna för nettoutgifter och genomförandet av reformer och investeringar för att hantera de största utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Den årliga lägesrapporten återspeglar också Portugals halvårsvisa rapporter om de framsteg som gjorts för att genomföra planen för återhämtning och resiliens i enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241.
- (9) Den reala BNP-tillväxten 2025 uppgick till 1,9 % och HIKP-inflationen låg på 2,2 %. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas BNP i fasta priser öka med 1,7 % 2026 och 1,8 % 2027, och HIKP-inflationen ligga på 3,0 % 2026 och 2,3 % 2027.
- (10) Enligt uppgifter från Eurostat⁸ ökade Portugals offentliga överskott från 0,6 % av BNP 2024 till 0,7 % av BNP 2025. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid prognosens stoppdatum väntas enligt kommissionens vårprognos 2026 ett underskott på 0,1 % av BNP 2026 och ett underskott på 0,4 % av BNP 2027. Minskningen 2026 återspeglar främst effekterna av de statliga stödåtgärder som vidtogs till följd av de stormar som drabbade Portugal i januari och februari, i kombination med effekterna av ytterligare finanspolitiska åtgärder som försämrade balansen. Förändringen av underskottet 2027 återspeglar främst effekterna av ytterligare finanspolitiska åtgärder som försämrade balansen, bland annat ett nytt bostadspaket och en sänkning av bolagsskatten.

⁷ De årliga lägesrapporterna för 2026 finns på https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostats euroindikatorer, 22 april 2026.

- (11) Enligt kommissionens beräkningar förväntas den finanspolitiska inriktningen⁹, som omfattar både nationellt finansierade utgifter och EU-finansierade utgifter, vara i stort sett neutral 2025. Den beräknas vara expansiv med 1,6 % av BNP 2026 och kontraktiv med 1,3 % av BNP 2027.
- (12) Enligt uppgifter från Eurostat¹⁰ minskade Portugals offentliga skuld från 93,5 % av BNP i slutet av 2024 till 89,7 % av BNP i slutet av 2025. Minskningen av skuldkvoten 2025 återspeglar främst ett primärt överskott och en gynnsam ränte-tillväxtdifferens. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2026 att skuldkvoten i förhållande till BNP kommer att öka till 87,6 % i slutet av 2026 och till 86,0 % i slutet av 2027. Minskningarna 2026 och 2027 återspeglar främst det förväntade ihållande primära överskottet och den gynnsamma ränte-tillväxtdifferensen.
- (13) Enligt uppgifter från Eurostat¹¹ uppgick de totala offentliga försvarsutgifterna i Portugal till 0,8 % av BNP 2025. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas de ligga på samma nivå 2026. Detta motsvarar en ökning med 0,0 procentenheter av BNP jämfört med referensåret 2021¹².

⁹ Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Syftet är att bedöma den ekonomiska impuls som härrör från finanspolitiska åtgärder, både sådana som finansieras nationellt och sådana som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter efter avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder.

¹⁰ Eurostats euroindikatorer, 22 maj 2026.

¹¹ Eurostat, ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog).

¹² Natos definition av försvarsutgifter skiljer sig från Cofogs definition. Det kan också förekomma skillnader på grund av tidpunkten för bokföringen av utgifterna, framför allt för militär utrustning, eftersom Natos rapportering inte följer nationalräkenskapsreglerna när det gäller bokföringstidpunkt.

- (14) Unionen riskerar fortfarande att drabbas av avbrott i energiförsörjningen och hög prisvolatilitet, som förvärras av geopolitiska spänningar som påverkar de globala olje- och gasmarknaderna. Erfarenheterna från energikrisen 2022–2023 har visat att breda och icke riktade åtgärder medför stora finanspolitiska kostnader och är socialt och ekonomiskt ineffektiva. Sedan kriget i Mellanöstern bröt ut i februari 2026 har Portugal antagit finanspolitiska åtgärder för att begränsa effekterna av de höga energipriserna på hushåll och företag¹³. Dessa åtgärder omfattar en icke riktad sänkning av punktskatterna på diesel och bensin utan något angivet utgångsdatum, ytterligare riktat stöd till transport-, jordbruks- och fiskerisektorn samt riktade överföringar till enheter inom den sociala sektorn, taxiföretag och brandbekämpningsorganisationer. De riktade stödåtgärderna kommer att upphöra att gälla den 30 juni 2026. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas den offentligfinansiella kostnaden för dessa åtgärder uppgå till 0,1 % av BNP 2026, även om alla dessa åtgärder skulle förlängas till utgången av 2026.
- (15) Enligt kommissionens beräkningar ökade nettoutgifterna i Portugal med 5,5 % 2025 och 18,7 % kumulativt för 2024 och 2025. Nettoutgiftsökningen 2025 ligger över den rekommenderade maximala ökningstakten, vilket motsvarar en avvikelse på 0,2 % av BNP på årsbasis. Även när 2024 och 2025 beaktas tillsammans ligger den kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna över den rekommenderade maximala kumulativa ökningstakten, och motsvarar en avvikelse på 0,4 % av BNP. Med beaktande av den flexibilitet för högre försvarsutgifter som den nationella undantagsklausulen ger, ligger den ackumulerade avvikelsen för nettoutgifterna kvar på 0,4 % av BNP för 2024 och 2025 sammantaget. Samtidigt fanns det som noterats ett överskott i de offentliga finanserna 2025.

¹³ Detta återspeglar situationen vid stoppdatumet för kommissionens vårprognos 2026 (4 maj 2026).

- (16) Enligt kommissionens beräkningar väntas nettoutgifterna i Portugal öka med 5,6 % 2026 och kumulativt med 25,2 % under 2024, 2025 och 2026. Den beräknade nettoutgiftsökningen 2026 ligger över den rekommenderade maximala ökningstakten, vilket motsvarar en avvikelse på 0,2 % av BNP på årsbasis. Även när 2024, 2025 och 2026 beaktas tillsammans ligger den beräknade kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna över den rekommenderade maximala kumulativa ökningstakten, och motsvarar en avvikelse på 0,6 % av BNP. Med beaktande av den flexibilitet för högre försvarsutgifter som den nationella undantagsklausulen medger ligger den förväntade kumulativa avvikelsen för nettoutgifterna kvar på 0,6 % av BNP för 2024, 2025 och 2026 sammantaget. Samtidigt beräknas de offentliga finanserna 2026 som noterats vara nära balans.
- (17) En åldrande befolkning i kombination med en förväntat krympande arbetsför befolkning sätter på medellång sikt press på hållbarheten i Portugals pensionssystem, som bygger på en fördelningsmodell. De offentliga pensionsutgifterna beräknas öka ytterligare under de kommande två årtiondena, från 12,8 % 2025 till 15,1 % 2045¹⁴. Portugal beräknas ha de tredje högsta pensionsutgifterna i förhållande till BNP bland alla medlemsstater år 2045, och de offentliga pensionsutgifterna beräknas nå sin kulmen 2046. I Portugal är den lagstadgade pensionsåldern kopplad till förväntad livslängd, i syfte att öka pensionssystemets hållbarhet. Portugal har också inrättat en arbetsgrupp med målen att fastställa strategier och bedöma förslag för att säkerställa pensionssystemets hållbarhet, inbegripet en ny bedömning av förtidspensioneringssystemet och en studie om mekanismer för delpension. Arbetsgruppen har dock ännu inte lagt fram sin rapport med konkreta politiska förslag, och Portugal har inte vidtagit de ytterligare strukturella åtgärder som krävs för att minska trycket på landets offentliga pensionssystem. Dessutom är Portugals kompletterande pensionssystem fortfarande underutvecklade och omfattar endast en bråkdel av arbetskraften. Detta undergräver också Portugals möjligheter att mobilisera långsiktiga besparingar för produktiva investeringar.

¹⁴ Europeiska kommissionen, *2024 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022–2070)*, Institutional Paper 279, april 2024.

- (18) Skatteutgifterna i det portugisiska skattesystemet är mycket utspridda, med nästan 800 olika skatteutgifter uppdelade mellan flera olika rättsakter. Skatteutgifter kan vara ett effektivt verktyg för att uppnå specifika politiska mål, men de leder också till uteblivna intäkter, bidrar till skattesystemets komplexitet och kan påverka inkomstskillnaderna. Inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen har Portugal tagit ett första steg mot att ta itu med det stora antalet skatteutgifter genom att inrätta en ny permanent skattepolitisk enhet (U-TAX) som ska övervaka och utvärdera skatteutgifterna. Efter offentliggörandet av en utvärderingsrapport från U-TAX har dock endast begränsade åtgärder för att effektivisera skatteutgifterna vidtagits. År 2024 utgjorde enbart momsutgifterna 4,3 % av BNP. Den omfattande användningen av reducerade momssatser och momssatser i mellanled för hotell- restaurang- och restaurangtjänster kan innebära att hushåll med högre inkomster gynnas oproportionerligt. Flera incitament och undantag bidrar också avsevärt till komplexiteten i regelverket för bolagsskatt. Portugal skulle kunna förbättra skattesystemets ändamålsenlighet genom att rationalisera skatteutgifterna, inbegripet dem som avser reducerade momssatser, momssatser i mellanled och bolagsskatt. Dessutom är Portugals utestående kvarskatt i förhållande till BNP fortfarande en av de högsta i EU, trots en stadig minskning sedan 2021.
- (19) Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, civilsamhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt och meningsfullt sätt vid rätt tidpunkt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett ägarskap för ett framgångsrikt genomförande av unionens finansieringsinstrument, även inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

- (20) Genomförandet av sammanhållningspolitiska program i Portugal, som omfattar stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Sammanhållningsfonden, ligger fortfarande under EU-genomsnittet, både vad gäller projekturval och utbetalningar. Det är viktigt att öka och påskynda insatserna för att se till att investeringarna genomförs snabbt och får så stort genomslag på plats som möjligt. Portugal vidtar redan åtgärder inom ramen för sina sammanhållningspolitiska program för att stärka konkurrenskraften och tillväxten. Portugal har dock fortfarande problem när det gäller genomförandet, bland annat förseningar i förfarandena för offentlig upphandling på grund av överklaganden, begränsad teknisk och administrativ kapacitet, förseningar i upphandlingsstödet mellan de förvaltande myndigheterna och de myndigheter som ansvarar för territoriella instrument som involverar flera kommuner, utdragna förfaranden för industriella licenser och tillstånd och brist på förutsägbar planering och på mogna projektkataloger. Samtidigt behöver Portugal påskynda genomförandet av FRO, eftersom resurserna ska betalas ut före utgången av 2026. Det är avgörande att säkerställa att de nya investeringar som Portugal identifierade i sin halvtidsöversyn av de sammanhållningspolitiska fonderna, särskilt de som är kopplade till de fem prioriteringar som fastställs i förordningen om halvtidsöversyn¹⁵, genomförs snabbt och effektivt.
- (21) Portugal står inför flera utmaningar när det gäller förenkling, företagsklimat, forskning och innovation, tillgång till finansiering och tillväxtfinansiering, lagstiftningskvalitet, transport, förnybar energi, energiinfrastruktur och energinät, energieffektivitet, miljöpolitik, resursförvaltning, klimatanpassning, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, kompetens, utbildning samt bostäder.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/1914 av den 18 september 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen.

- (22) Trots de framsteg som gjorts under de senaste åren är administrativa och regleringsmässiga bördor fortfarande ett stort hinder för företagens verksamhet i Portugal. Dessa hinder påverkar de portugisiska marknadernas attraktionskraft, minskar konkurrensen och undergräver portugisiska företags förmåga att expandera, satsa på innovationer och öka sin produktivitet. Företagen fortsätter särskilt att rapportera om långa förfaranden för industriella licenser och tillstånd, vilket de anser vara ett stort hinder för investeringar. Trots vissa framsteg när det gäller att förkorta och effektivisera dessa processer har lokala myndigheter svårt att genomföra de nya förfarandena, och praxis kan skilja sig avsevärt mellan regioner och kommuner. Portugal skulle kunna förenkla och effektivisera sin lagstiftning genom att i större utsträckning använda sig av efterhandsutvärderingar av politiken samt stärka deltagandet av berörda parter och öka insynen i utarbetandet av den offentliga politiken. Sena betalningar är fortfarande mycket vanligt, särskilt på Azorerna och inom hälso- och sjukvårdssektorn.
- (23) De portugisiska företagen förlitar sig främst på banklån och intern finansiering. Andra finansieringskällor, t.ex. riskkapital och eget kapital, har ökat de senaste åren men ligger fortfarande markant under EU-genomsnittet, och de portugisiska kapitalmarknaderna är fortfarande underutvecklade. De portugisiska myndigheterna har inlett och förstärkt flera initiativ, såsom kapitaliserings- och resiliensfonden som förvaltas av Banco Português de Fomento, program som stöder startupföretag eller riktar sig till specifika sektorer, samt den senaste översynen av kapitalmarknadslagen. Det krävs dock ytterligare framsteg för att Portugal ska hinna ikapp resten av EU:s medlemsstater och locka till sig fler private equity-investerare och private equity-investeringar, bland annat genom att stärka de institutionella investerarnas roll och kapacitet och genom att utveckla kompletterande pensionssystem, vilket skulle kunna utgöra en stabil och betydande källa till långsiktigt kapital för segmenten riskkapital och private equity. Detta skulle kunna stödja innovation, öka de lokala företagens kapacitet att utöka sin verksamhet, förbättra ledningspraxis och öka produktiviteten. Den finansiella kompetensen är svag i Portugal och i Eurobarometerundersökningen om finansiell kompetens från 2023 fick endast 16 % av portugiserna betyget ”hög”, vilket är det näst sämsta resultatet i EU. Portugal har genomfört flera åtgärder för att komma till rätta med dessa brister, bland annat genom att inkludera finansiell kompetens i skolornas läroplaner. Ytterligare insatser för att förbättra den finansiella kompetensen skulle kunna möjliggöra en mer effektiv användning av sparande och bidra till att öka företagets kunskap om de specifika fördelarna och riskerna med de olika finansieringsinstrument som finns tillgängliga.

- (24) Rättsväsendet blir allt mer effektivt men har fortsatt problem med utdragna förfaranden och en stor eftersläpning av ärenden, särskilt i förvaltningsdomstolarna och, i mindre utsträckning, skattedomstolarna. Företagen rapporterar att ineffektivitet i domstolsväsendet utgör ett av de största hindren för deras verksamhet¹⁶. Det kommer att vara viktigt för Portugal att fortsätta att göra framsteg med att minska eftersläpningen i pågående mål, liksom deras varaktighet, både i förstainstansdomstolar och andrainstansdomstolar, och att se till att det finns tillräckliga resurser för rättssystemet.
- (25) Investeringarna i forskning och utveckling har ökat under de senaste åren men är fortfarande otillräckliga för att det portugisiska nationella systemet för forskning och innovation ska hinna ikapp EU-genomsnittet. Andelen utgifter för forskning och utveckling i förhållande till BNP ökade till 1,7 % 2024, med stöd av ökade privata utgifter, medan den offentliga forsknings- och utvecklingsintensiteten förblev stabil på 0,6 %. De portugisiska myndigheterna har genomfört en rad olika program för att stödja forskning och innovation, varav många förväntas vara slutförda 2026. Även om dessa program förväntas medföra långsiktiga fördelar skulle lämpliga incitament för forskning, utveckling och innovation vara nödvändiga även efter programmens tidsram. Att utvärdera politiska strategier, rikta in sig på sektorer som har störst potential för tillväxt och mervärde och att ta hänsyn till regionala särdrag kan stödja detta. I detta avseende bör de politiska strategierna främja effektiv teknik- och kunskapsöverföring mellan företag och forskningscentrum och öka de portugisiska företagens förmåga att bedriva forskning och innovation.

¹⁶ *Studies on Business Statistics, Context Costs of Companies (IaCC)*, [National statistical institute](#).

- (26) Portugal är fortfarande starkt beroende av importerade fossila bränslen. Detta innebär stora utmaningar för energitryggheten och gör Portugal sårbart för prischocker. Transportsektorn är den sektor som bidrar mest till Portugals växthusgasutsläpp, och den är i hög grad beroende av importerad olja, vilken stod för 93 % av den totala slutliga energiförbrukningen inom transportsektorn. Portugal har betydande subventioner för fossila bränslen utan någon planerad utfasning före 2030. I synnerhet subventioner för fossila bränslen, som varken på ett målinriktat sätt åtgärdar energifattigdom eller svarar mot energitrygghetsproblem, som hindrar elektrifiering och som inte är avgörande för industrins konkurrenskraft, skulle kunna betraktas som en utfasningsprioritering. Portugal vidtog inga åtgärder för att fasa ut subventioner för fossila bränslen, såsom skattesänkningar och undantag för diesel för fraktföretag och kollektivtrafik, som vidmakthåller beroendet av fossila bränslen och avskräcker från mer hållbara transportlösningar. Portugal gör framsteg när det gäller att främja elektrisk mobilitet och minska koldioxidutsläppen från fordonsparken. Stödåtgärderna för privata utsläppsfria fordon, inbegripet kommersiella vägtransportfordon, är dock inte tillräckligt riktade. Framstegen med att vidareutveckla järnvägsnätet är fortfarande begränsade. Även om kollektivtrafiken i allmänhet är prismässigt överkomlig är tillgången i storstadsområdena otillräcklig, nätet utanför stadsområdena fortfarande underutvecklat och tillgången på landsbygden begränsad. Konnektivitet mellan regionerna skulle kräva en betydande förstärkning av alla kollektivtrafikslag, särskilt järnvägen. Detta skulle också kunna få stor betydelse för att minska trycket på bostadspriserna i stadskärnorna och göra andra områden mer attraktiva.

- (27) Portugal har ett av de mest koldioxidsnåla energisystemen i EU. Komplexa, utdragna och otillräckligt digitaliserade tillståndsförfaranden fortsätter dock att sakta ned särskilt utbyggnaden av ny kapacitet för förnybar energi på nätnivå. Utvecklingen av medborgarledda gemenskaper för förnybar energi är fortfarande också mycket begränsad. Den betydande andelen förnybar energi bidrar till att säkerställa överkomliga grossistpriser på el, även under den pågående konflikten i Mellanöstern. Begränsad flexibilitet i de icke-fossila energislagen och brist på instrument för riskminskning gör dock Portugal utsatt för elpristoppar. Dessutom används energiköpsavtal fortfarande endast i begränsad omfattning. Incitament för att vidareutveckla långsiktiga avtal skulle bidra till att göra marknaden stabilare och säkerställa långsiktiga intäkter för utvecklarna. Begränsningar av nätkapaciteten påverkar i allt högre grad anslutningen av nya projekt för förnybar energi, och det finns en allt större eftersläpning av projekt som väntar på anslutning och betydande mängder tilldelad kapacitet som ännu inte är i drift. Vissa åtgärder har vidtagits för att öka den befintliga nätkapaciteten, men Portugal bör öka insynen vad gäller tillgänglig distributionskapacitet för att göra det lättare för utvecklare att planera och investera i nya projekt, samt införa åtgärder för att förbättra näteffektiviteten, såsom att främja hybridprojekt och avskräcka från spekulativa ansökningar. Att ta itu med flaskhalsar i tillståndsförfaranden och ytterligare investera i elnät, inbegripet slutförandet av den gränsöverskridande sammanlänkningen med Spanien, främja lagring, efterfrågefleksibilitet och andra flexibilitetslösningar samt ytterligare digitalisera nätet kommer att öka nätets motståndskraft, stabilitet och säkerhet och stödja elektrifieringsinsatser.

- (28) En stor andel av den portugisiska befolkningen är utsatt för energifattigdom. Trots betydande finansiering, t.ex. från EU:s budget, fortsätter energieffektivitetssystemen i Portugal att drabbas av förseningar i genomförandet på grund av komplexa och instabila programutformningar. Portugal har nyligen infört ett system för att mobilisera privat finansiering, även om det fortfarande är oklart i vilken utsträckning systemet används. För att minska det stora beroendet av fossila bränslen i byggnader och begränsa energiförbrukningen bör Portugal påskynda energieffektivitetsinsatserna genom att förbättra utformningen av systemen och planeringen av finansieringsanspråken, stärka incitamenten för totalrenoveringar, främja finansieringssystem för att locka till sig privata investeringar, undanröja flaskhalsar i lagstiftningen, särskilt för flerfamiljshus och offentliga byggnader, och bättre rikta bidragsbaserat stöd till utsatta hushåll med energifattigdom.
- (29) Även om Portugal inte är bland de länder med de största utsläppen i EU, minskar inte utsläppen av växthusgaser från industrin nämnvärt. Energiintensiva industrier (papper, icke-metalliska mineraler, raffinering) står fortfarande för mer än hälften av industrins totala efterfrågan på energi. Komplexa regelverk med överlappande förvaltningsnivåer, långdragna tillståndprocesser, brist på förutsägbarhet och avsaknaden av ett regelverk för avskiljning och lagring av koldioxid och tillhörande infrastruktur utgör alla hinder för utfasningen av fossila bränslen i sektorer med svårminskade utsläpp. På grund av att Portugal utnyttjar förnybar energi och annan nettonollteknik i så stor utsträckning och har ett mycket koldioxidsnålt elsystem har landet goda förutsättningar att stärka sin ställning i värdekedjan för tillverkning av nettonollteknik och hållbara och cirkulära material. Portugal skulle gynnas av att bättre rikta sitt stöd till koldioxidsnåla industriprocesser och till tillverkning och utbyggnad av teknik med nettonollutsläpp, stödja uppskalning av innovationer och locka till sig strategiska koldioxidsnåla sektorer som sysslar med exempelvis batteritillverkning, biometan och förnybar vätgas.

- (30) Portugal underpresterar avsevärt när det gäller indikatorer för cirkulär ekonomi och avfallshantering, både jämfört med EU:s mål och EU-genomsnittet. Portugal fortsätter att i hög grad förlita sig på deponering av kommunalt avfall, och nästan två tredjedelar av deponeringsanläggningarna är nära sin maxkapacitet. Landet riskerar att inte uppnå EU:s mål om att minska deponeringen till högst 10 % senast 2035. Vissa framsteg har gjorts genom nationella och regionala initiativ, bland annat antagandet av en ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin 2026, även om det återstår att påvisa att de haft någon inverkan. Portugal bör fortsätta att genomföra den nuvarande strategiska ramen och skulle behöva genomföra ytterligare reformer, bland annat genom att öka användningen av ekonomiska instrument, särskilt införandet av en obligatorisk modell med volym- och viktbaserade avgifter för hushållsavfall. Sektorn kräver betydande investeringar, särskilt i infrastruktur för selektiv insamling och återvinning av avfall och i utvecklingen eller moderniseringen av anläggningar för avfallshantering i syfte att minska mängden avfall som går till deponering och förbränning. Att mobilisera privat stöd kommer att vara avgörande för att förbättra avfallshanteringen och främja övergången till en cirkulär ekonomi.
- (31) Vattenbrist är ett potentiellt problem i Portugal, i synnerhet i landets södra delar, delvis på grund av otillräcklig infrastruktur, klimatförändringar och hög efterfrågan på vatten. Dessutom kvarstår betydande skillnader i vattenpriset mellan kommunerna, vilket ger upphov till incitament avseende förbrukningen som skiljer sig åt från varandra och är kontraproduktiva. Portugal har genomfört en nationell vattenstrategi, men stora problem kvarstår. En effektivare förvaltning av vattensektorn skulle bidra till en mer ändamålsenlig samordning på nationell, regional och lokal nivå. Åtgärder på efterfrågesidan, t.ex. en reform av vattenprissättningen, skulle bidra till att förbättra vattenförvaltningen och säkerställa att det finns kapital till en modernisering av infrastrukturen, samtidigt som man uppmuntrar till bevarande och återanvändning av vatten och vatteneffektivitet. Det behövs ytterligare investeringar för uppsamling och rening av avloppsvatten, minskning av läckage från nätet och förstärkning av övervakningen av vattenmängd och vattenkvalitet, t.ex. uttag av grundvatten. Naturbaserade lösningar skulle också bidra till att återställa vattenförekomster och till att återskapa landskapens, våtmarkernas och flodernas naturliga vattenupptagningsförmåga, t.ex. med hjälp av svämplaner.

- (32) Portugal är särskilt sårbart för klimatförändringar och tillhörande extrema väderhändelser, däribland intensiv torka, översvämningar, skogsbränder och värmeböljor. Dessa händelser inträffar allt oftare och blir allt allvarligare, vilket kräver ett kostsamt återuppbyggnadsarbete och återställande av den infrastruktur, även kritisk infrastruktur, som påverkas. Många sektorer påverkas, särskilt energisektorn, jordbruket, vattenförsörjningen, skogsbruket, fisket och vattenbruket. Dessutom är de nuvarande kustskyddsnivåerna otillräckliga för att förhindra ökad ekonomisk skada till följd av översvämningar och erosion längs kusterna. Portugal skulle därför behöva tillräcklig och förutsägbar finansiering av klimatsäker kritisk infrastruktur, såsom elnät, järnvägar och vattenförsörjning. Med tanke på de intensiva skogsbränderna bör skogspolitiska reformer påskyndas, och Portugal bör fortsätta att fokusera på att utveckla livskraftiga ekonomiska värdekedjor för skogsbiomassa och ytterligare dra nytta av bioekonomins potential att öka konkurrenskraften och hållbarheten. Det skulle vara fördelaktigt för Portugal att inta en strukturerad ansats när det gäller katastrofriskfinansiering och främja ett ökat privat försäkringsskydd för skador i samband med naturkatastrofer, eftersom Portugal för närvarande har bland de lägsta andelarna försäkrade ekonomiska förluster i EU.

- (33) Portugals hälso- och sjukvårdssystem fungerar relativt väl när det gäller hälsoresultaten, men problem kvarstår när det gäller att säkerställa en jämlik tillgång till vård av god kvalitet, särskilt på grund av ihållande personalbrist som undergräver den nationella hälso- och sjukvården. Portugal har de senaste åren genomfört viktiga reformer och investerat i hälso- och sjukvårdsinfrastruktur, bland annat genom landets återhämtnings- och resiliensplan. Betydande svårigheter med att tillsätta lediga tjänster och behålla hälso- och sjukvårdspersonal i det nationella hälso- och sjukvårdssystemet bidrar dock till ihållande långa väntetider och ojämn tillgång till vård. Grupper med lägre inkomster och utsatta grupper påverkas slutligen mer av systemets brister, eftersom de ofta inte har råd att utnyttja privata alternativ för att tillgodose sina hälso- och sjukvårdsbehov. De regionala skillnaderna i tillgång till hälso- och sjukvård kvarstår också, med starkare begränsningar i både mycket befolkade områden (där efterfrågan på tjänsterna är större) och avlägsna platser som drabbas av befolkningsminskning (där incitamenten inte är tillräckliga för att locka till sig den arbetskraft som behövs). Begränsad tillgång och långa väntetider har också bidragit till att en hög andel av sjukvårdskostnaderna betalas direkt av patienterna för att tillgodose hälso- och sjukvårdsbehoven. Trots vissa åtgärder som vidtagits för att ta itu med personalbristen – och samtidigt säkerställa hållbarheten i det nationella hälso- och sjukvårdssystemet – skulle ytterligare förbättringar av hälso- och sjukvårdspersonalens arbetsvillkor bidra till att göra yrkesbanorna inom det nationella hälso- och sjukvårdssystemet mer attraktiva och förbättra systemets effektivitet.

- (34) Portugal är en av de medlemsstater som har en snabbt åldrande befolkning, vilket innebär betydande och växande behov av långvarig vård och omsorg. De offentliga investeringarna i långvarig vård och omsorg ligger dock långt under EU-genomsnittet, och de samordningsrelaterade utmaningarna kvarstår när det gäller planeringen av tillhandahållandet av långvarig vård och omsorg. Tillhandahållandet av långvarig vård och omsorg riktas in mot särskilt boende, medan vård i hemmet och samhällsbaserade lösningar skulle kunna bidra till att förbättra människors möjligheter till självständigt boende. Det finns också regionala skillnader när det gäller tillgången till långvarig vård och omsorg av hög kvalitet i hela landet, och i synnerhet landsbygdsområdena har sämre förutsättningar. De åtgärder som Portugal hittills har vidtagit (t.ex. förbättrad status för anhängigvårdare och ett pilotprojekt för stödtjänster i hemmet) har varit ändamålsenliga i endast begränsad utsträckning eller tillhandahållits i endast begränsad omfattning. Att stödja behovsbaserade alternativ till överkomlig kostnad, bland annat genom att stärka vård i hemmet och samhällsbaserad vård, förbättra planeringen och överbrygga de regionala klyftorna, skulle kunna bidra till att säkerställa lika tillgång till långvarig vård och omsorg av god kvalitet.
- (35) Mot bakgrund av humankapitalets avgörande roll för att stärka unionens konkurrenskraft och strategiska oberoende rekommenderade rådet 2026 medlemsstaterna att vidta åtgärder för att skyndsamt ta itu med strukturella utmaningar kopplade till humankapital på områdena kompetens och utbildning som hämmar konkurrenskraften. De landsspecifika rekommendationerna för 2026 till Portugal kan bidra till genomförandet av rådets rekommendation om humankapital i unionen.

- (36) Trots de senaste årens positiva utveckling på arbetsmarknaden står Portugal inför ett ihållande kompetensglapp. Kompetensglappet underblåses av en bristande anpassning av utbildningen till arbetsmarknadens behov samt av otillräckliga resultat när det gäller kompetenshöjning och omskolning av den tillgängliga arbetskraften, trots åtgärder som vidtagits i rätt riktning, såsom utbildning i digital kompetens. Till följd av detta råder brist på arbetskraft inom nyckelsektorer (t.ex. IKT, byggverksamhet, hälso- och sjukvård och rättsväsende), och företag rapporterar svårigheter med att hitta tillgängliga arbetstagare med rätt uppsättning färdigheter. Ändamålsenligare och bättre riktade aktiva arbetsmarknadsåtgärder, särskilt riktade till ungdomar, skulle också bidra till att minska kompetensglappet och underlätta tillträdet till arbetsmarknaden för denna grupp. Samtidigt begränsas Portugals produktivitet och konkurrenskraft av den låga kompetensen hos den vuxna befolkningen. Deltagandet i vuxenutbildning är fortfarande relativt lågt, särskilt i de yttersta randområdena. Användningen av verktyg för kompetensinventering skulle kunna minska kompetensglappet genom att bättre anpassa högskoleutbildning, yrkesutbildning och vuxenutbildning till de färdigheter som krävs på arbetsmarknaden. Att öka resultaten och deltagandet i vuxenutbildning skulle dessutom kunna bidra till att höja kompetensnivåerna i de delar av befolkningen där de är lägre, samt förse den tillgängliga arbetskraften med de färdigheter som krävs i en föränderlig ekonomi.

- (37) Portugal har gjort betydande framsteg under de senaste årtiondena när det gäller att höja utbildningsnivån. Dessutom har andelen unga med högst grundskoleutbildning stadigt minskat och ligger i linje med EU:s mål för 2030, och deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg ligger fortfarande långt över EU-genomsnittet. Det finns dock en oroande trend när det gäller att förvärva grundläggande färdigheter i skolan. Mellan 2018 och 2022 ökade andelen elever som underpresterar i matematik, läsning och vetenskap, medan andelen högpresterande elever minskade. Dessutom är studieresultaten fortfarande ojämna för elever från en mindre gynnad socioekonomisk bakgrund, som är mer benägna att underprestera (t.ex. underpresterar 47 % av eleverna i den lägsta socioekonomiska fjärdedelen av eleverna i matematik, jämfört med 30 % totalt sett). Elever med utländsk bakgrund har också i genomsnitt sämre studieresultat, och en högre andel av dem går om en årskurs eller hoppar av skolan, samtidigt som denna grupp har ökat till omkring 14 % av den samlade elevkåren i grundskolan. Samtidigt kvarstår lärarbristen i utbildningssystemet och riskerar att ytterligare påverka utbildningens kvalitet och hur inkluderande den är. Att ta itu med dessa frågor är avgörande för att stödja kompetensutveckling, lika möjligheter och social sammanhållning.

- (38) I Portugal har man uppmänt en av de största kumulativa ökningarna av de nominella bostadspriserna i EU under de senaste tio åren: priserna har mer än fördubblats sedan 2015. Trycket på bostäder till överkomlig kostnad är mycket högre i kust- och stadsområden. Strukturella obalanser mellan tillgång och efterfrågan kvarstår. Portugal har en jämförelsevis hög andel bostäder som inte används som permanenta bostäder och ett betydande antal tomma och övergivna fastigheter. En övergång från transaktionsskatter till återkommande beskattning, bland annat genom en uppdatering av taxeringsvärdet på fastigheter, skulle kunna ge bostadsägare incitament att släppa ut underutnyttjade fastigheter på marknaden och ge incitament till rörlighet på bostadsmarknaden. Investeringarna i subventionerade bostäder har ökat avsevärt under de senaste åren, delvis med stöd av unionsfinansiering. Det nuvarande antalet bostäder till överkomlig kostnad och subventionerade bostäder ligger dock fortfarande under EU-genomsnittet. Även om offentliga investeringar fortfarande är centrala är deltagandet från den privata sektorn avgörande för att öka bostadsbyggandet och möta efterfrågan på bostäder, t.ex. med hjälp av lösningar från den icke vinstdrivande sektorn, såsom kooperativa bostäder. Att öka utbudet av bostäder till överkomlig kostnad och subventionerade bostäder kräver att man tar hänsyn till de territoriella dimensionerna och principerna om inkludering och icke-segregation. I kombination med en gradvis ökning av utbudet kan bostadsbidrag ge tillfälliga lättnader för utsatta hushåll, även om de befintliga systemen skulle behöva riktas i högre grad. Samtidigt fortsätter hemlösheten och andra former av utestängning från bostadsmarknaden att öka, med regionala skillnader i hur effektivt problemet hanteras. Portugal använder sig inte i tillräcklig utsträckning av regelbundna efterhandsutvärderingar och kartläggning av behoven i sin bostadspolitik. Genom instrumentet för tekniskt stöd kommer Portugal att få stöd för att inrätta en nationell modell för styrning och förvaltning av bostadsdata, som bör bidra till att stärka utvärderingen och övervakningen av den nuvarande och framtida bostadspolitiken när den genomförs fullt ut. Den nuvarande samordningen mellan centrala och lokala myndigheter samt samordningen av bostadsplanering, stadsplanering, fysisk planering och transportplanering är fortfarande fragmenterad. Dessutom är investerings- och finansieringsmekanismer huvudsakligen tillfälliga.

- (39) Mot bakgrund av de nära kopplingarna mellan euroområdets ekonomier och deras gemensamma bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion rekommenderade rådet 2026 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina planer för återhämtning och resiliens, för att genomföra 2026 års rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet. För Portugals del innebär detta att rekommendation 1 bidrar till genomförandet av den första, den andra och den tredje rekommendationen om euroområdet, rekommendation 2 till genomförandet av den fjärde rekommendationen om euroområdet, rekommendation 3 till genomförandet av den sjunde, nionde och elfte rekommendationen om euroområdet, rekommendation 4 till genomförandet av den andra och sjunde rekommendationen om euroområdet, och rekommendationerna 5 och 6 till genomförandet av den femte rekommendationen om euroområdet.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Portugal att 2026 och 2027 vidta följande åtgärder:

1. Samtidigt som det erkänns att Portugals offentliga finanser är nära balans eller visar överskott, säkerställa att nettoutgifterna överensstämmer med de maximala ökningstakter som rådet rekommenderade den 21 januari 2025 mot bakgrund av den avvikelse som kommissionen registrerade för 2025 och räknar med för 2026 i förhållande till det rekommenderade nettoutgiftstaket, samtidigt som man utnyttjar flexibiliteten i den nationella undantagsklausul som rådet aktiverat. Stärka de samlade utgifterna och beredskapen på försvars- och säkerhetsområdet och samtidigt säkerställa skuldhållbarhet och utgiftseffektivitet och gradvis anpassa budgeten för att klara strukturellt högre försvarsutgifter. Säkerställa att de åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av de höjda energipriserna är tillfälliga och inriktade på att skydda utsatta hushåll eller tillgodose energiintensiva företags behov och bevarar incitamenten för energibesparingar och att deras finanspolitiska kostnader är förenliga med åtagandena enligt EU:s finanspolitiska ram. Vidta åtgärder för att säkerställa pensionssystemets finanspolitiska hållbarhet på medellång sikt och främja kompletterande pensionssystem. Förbättra skattesystemets ändamålsenlighet, särskilt genom att rationalisera skatteutgifterna.
2. Säkerställa kontinuitet i de reformer och investeringar som genomförs inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Påskynda insatserna för att genomföra de sammanhållningspolitiska programmen, när så är lämpligt, på grundval av omfördelning till de strategiska prioriteringar och den flexibilitet som överenskommits inom ramen för halvtidsöversynen av den sammanhållningspolitiska ramen.
3. Förenkla lagstiftningen samt förbättra genomförandet av regleringsverktyg och samordningen mellan olika nivåer i den offentliga förvaltningen. Minska den administrativa bördan för företag genom att undanröja hinder för industriell licensiering och andra hinder som begränsar deras möjligheter att växa. Främja privata investeringar i riskkapital och private equity för lokala företag och fortsätta att förbättra den finansiella kompetensen. Ytterligare öka effektiviteten i förvaltnings- och skattedomstolar för att förkorta handläggningstiden. Hålla kvar fokus inom den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på forskning och innovation.

4. Påskynda utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn, särskilt genom att fasa ut subventioner till fossila bränslen och stärka kollektivtrafiknätet. Främja långsiktiga avtal, påskynda investeringen i flexibilitetslösningar och säkerställa ett förutsägbart regelverk. Stärka kapaciteten i överförings- och distributionsnätet för el, inbegripet i gränsöverskridande elsammanlänknings- och förbättra anslutningsförfarandena. Påskynda energieffektivitetsrenoveringar genom att undanröja rättsliga och administrativa flaskhalsar och genom att rikta in sig på hushåll som är drabbade energifattigdom. Främja utfasningen av fossila bränslen i industrin. Öka avfallshanteringskapaciteten samt förebyggandet, återvinningen och återanvändningen av avfall. Förbättra och effektivisera vattenförvaltningen. Förbättra vatteneffektiviteten och utveckla naturbaserade lösningar. Ta itu med klimatrelaterade risker genom att stärka en hållbar skogs- och markförvaltning, påskynda klimatsäkringen av kritisk infrastruktur och främja ett ökat privat försäkringsskydd mot naturkatastrofer.
5. Säkerställa lika tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet, särskilt genom att ta itu med bristen på hälso- och sjukvårdspersonal, samtidigt som den nationella hälso- och sjukvårdens hållbarhet bevaras. Sörja för likvärdig tillgång till långvarig vård och omsorg av god kvalitet, bland annat genom att ta itu med regionala skillnader och stärka vård i hemmet och samhällsbaserade vårdlösningar. Åtgärda kompetensglapp och förbättra kompetensnivåerna, bland annat genom att främja deltagande i vuxenutbildning och göra utbildning och vuxenutbildning mer relevant för arbetsmarknadens behov. Främja bättre studieresultat, särskilt för mindre gynnade elever.

6. Ta itu med frågan om tillgängliga bostäder till överkomlig kostnad, särskilt genom att skapa incitament att använda bostadsbeståndet mer effektivt, bland annat genom en omkalibrering av skattemixen. Ytterligare öka utbudet av bostäder, inbegripet bostäder till överkomlig kostnad och subventionerade bostäder. Stärka samordningen och styrningen av bostadspolitiken, i kombination med integrerad stadsplanering, fysisk planering och transportplanering.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande
